

ŽENY VZKAZUJÍ ŽENÁM:

Pojďme společně vymýt rakovinu děložního čípku

Obsah tiskové zprávy :

- Ženy ženám: zapojme se všechny
- Před HPV chrání pouze očkování, proočkovanosť však klesá
- Zvýšené riziko pozná inovativní test

Praha, 3. září 2020 – Rakovina děložního čípku je jediné zhoubné onemocnění ženských orgánů, kterému lze téměř ve všech případech předejít. Proč je tedy v ČR každoročně zjištěno u 800 žen, z nichž zhruba 360 nemoci ročně podlehnou? Podle předních odborníků je na vině hlavně nízká proočkovanosť proti původci této nemoci, lidskému papilomaviru (HPV), malý zájem žen o preventivní gynekologické prohlídky klesající s rostoucím věkem, a nízká frekvence využívání vysoce citlivých testů na průkaz HPV.

Přitom právě při prohlídkách bude nově možné přesněji odhalit zvýšené riziko onemocnění a zabránit tak jeho rozvoji. Ženám ve věku 35 a 45 let by totiž měl být od roku 2021 prováděn tzv. HPV DNA test hrazený ze zdravotního pojištění. Ten s vysokou přesností odhalí infekci způsobenou virovým původcem onemocnění na děložním čípku. „Pro skutečné snížení rizika onemocnění je nezbytné, aby ženy chodily pravidelně na preventivní gynekologické prohlídky. V tomto ohledu máme v ČR co dohánět, protože např. kohorta žen nad 55 let dochází na každoroční vyšetření jen ve 30 %¹. Bohužel zejména u žen starších 60 let se v ČR nedaří onemocnění diagnostikovat ve stádiu, kdy je vyléčitelné. Samozřejmostí by mělo být také očkování dívek a chlapců proti HPV,“ vysvětluje prof. MUDr. David Cibula, CSc., vedoucí Onkogynekologického centra Všeobecné fakultní nemocnice a 1. LF v Praze, a dodává: „Ochrana očkováním proti HPV u sexuálně naivních žen, tedy u těch, které ještě neměly pohlavní styk, se pohybuje nad 90 %, neboli u očkované ženy se sníží riziko onemocnění až o 93 %. Očkování má smysl i u žen, které již měly sexuální partnery, kde je prokázáno snížení rizika onemocnění asi o 40–50 %“.

Zvýšit zájem žen o prevenci a informace je cílem **Světového dne onkogynekologických diagnóz World GO Day 2020**, který v ČR společně zastřešují ONKO Unie, Nadační fond Hippokrates a Pacientská organizace Veronica. „Proto, aby neumíralo 360 žen ročně a číslo rychle klesalo, musí prevence fungovat opravdu ze 360 stupňů. Nejde jen o intenzivní práci lékařů, ale také aktivitu samotných žen – nás všech bez rozdílu věku. Prevenci můžeme využít na maximum jedině, pokud necháme očkovat své děti i sebe a půjdeme každý rok na gynekologickou prohlídku. Vezměme si za příklad Austrálii, kde se důslednou prevencí a očkováním stává rakovina děložního čípku vzácným onemocněním. Máme tedy možnost společně tuto chorobu vymýt,“ vyzývá ředitelka ONKO Unie Petra Adámková.

Udělejme si čas jeden den v roce

Mezi vyléčené pacientky s rakovinou děložního čípku patří někdejší televizní hlasatelka a moderátorka, paní Marie Retková (64), která také vyzývá ženy, aby vzaly odpovědnost za své zdraví do vlastních rukou: „*Nemoc se ozvala masivním krvácením ve dvě v noci, když jsme byli na chalupě. Na poslední preventivní prohlídce u gynekologa jsem přitom byla ani ne měsíc před touto příhodou, kdy mi byl proveden cytologický stěr z čípku. Nic se na něm ale neukázalo, protože nádor rostl hodně dozadu a při stěru se k němu lékař nedostal. Je tedy dobře, že je dostupná nová moderní metoda vyšetření, která není závislá na tom, jestli se gynekolog dostane při stěru až ke schovanému nádoru. Ale milé dámy – k čemu by metoda byla, pokud bychom nepřišly na každoroční preventivní prohlídku, aby nám mohl test být proveden? Chodte na prohlídky, vždyť je to jen jednou za rok.*“

Ženy se vznikajícím nádorem však často žádné problémy nepociťují, protože raná stádia onemocnění probíhají bez příznaků. Přitom čím dříve jsou změny na děložním čípku odhaleny, tím je vyšší šance na vyléčení. Paní Sylvie Pavlová (45) nevnímala žádný diskomfort nebo bolest, přitom tři týdny po preventivní prohlídce u gynekologa dostala zprávu, že vyšetření stěru z děložního čípku nevyšlo dobře. Následovala takzvaná konizace čípku, tedy chirurgické odstranění podezřelé tkáně, u které pak histologie potvrdila přítomnost zhoubného nádoru. U paní Pavlové provedli lékaři radikální hysterektomii a díky včasnému nálezu nebylo potřeba ozařování ani chemoterapie. „*Dle lékařů byl nádor zhoubný, agresivní, ale malý a já děkuji Bohu, že se na to přišlo včas,*“ uzavírá paní Pavlová, která je dnes vyléčená a čekají jí pouze pravidelné kontroly na onkogynekologii.

Před HPV chrání pouze očkování, proočkovanost však klesá

Změny na děložním čípku, které vedou k rozvoji nádorů, způsobuje pohlavně přenosná infekce lidským papilomavirem (HPV). Jde o virus, který je v populaci velmi rozšířený – během svého života se s ním setká až 80 % z nás. Vyhnout se mu dá pouze doživotní sexuální abstinencí nebo monogamií obou partnerů, což je pro drtivou většinu lidí nereálné. Jak tedy zabránit tomu, aby HPV virus infikoval děložní čípek a rozvinul se až v nádor? „*Spolehlivou ochranou je jediné očkování proti HPV. Díky němu si imunitní systém vytvoří protilátky, které virus zlikvidují, když s ním tělo přijde do kontaktu. Nejlépe vakcína chrání při podání před začátkem sexuálního života, tedy před prvním možným kontaktem genitálií s virem, kdy je ochranná účinnost 90 %. Proto byl pro vakcinaci hrazenou z veřejného zdravotního pojištění stanoven věk 13 let. Na očkování proti HPV však není nikdy pozdě. U žen již sexuálně aktivních snižuje riziko nádoru děložního čípku o 50 %. Rakovina děložního čípku je tak díky tomu jediným nádorovým onemocněním, u kterého může každá žena díky vakcíně zvýšit o polovinu svoji šanci, že se jí vyhne. Aby však měla proočkovanost populace výrazný dopad na snížení výskytu onemocnění, musí dosahovat alespoň 80 %. V ČR to znamená, že je potřeba zvýšit počet očkovaných – jsme dle nejnovějších dat z ÚZIS na pouhých 60 % a číslo meziročně klesá, což je alarmující*“ vysvětluje profesor Cibula.

Očkování je hrazeno ve 13 letech nejen dívkám, ale také chlapcům. Muži jsou totiž přenašeči a mohou nakazit neočkovanou partnerku, navíc může HPV u mužů i žen způsobit další nádorová onemocnění a genitální bradavice. Bezpečnost vakcíny je potvrzená bezpočtem klinických studií, rodiče by proto neměli podcenit ochranu zdraví svých dětí na základě nepodložených informací o vedlejších účincích. Je zcela zásadní, aby relevantní informace o vakcinaci mělo co nejvíce lidí, proto je důležité tuto jedinečnou možnost ochrany stále připomínat. „*Sama jsem prodělala zhoubné onemocnění děložního čípku včetně chemoterapie a ozařování. Vím tedy, jak je léčba náročná. Nejen fyzicky, ale také na psychiku, protože prostě nemusí zabrat, a to je obrovská nejistota. Pokud před ní mohou rodiče své děti ochránit, měli by to udělat. Jde o jedinou rakovinu, proti které existuje*

očkování,“ vysvětluje Denisa Laubrová, ředitelka Pacientské organizace Veronica, která podporuje pacientky s onkogynekologickými nádory a spolu s lékaři edukuje veřejnost o prevenci. „Ženy by také měly vědět, že rakovina děložního čípku vzniká v průměru za 15 let od HPV infekce. Ukončení sexuálního života tedy ještě neznamená, že už se nemůže nádor objevit. Obrací se na nás řada pacientek ve věku nad 50, ale i nad 60 či 70 let,“ doplňuje Laubrová.

Zvýšené riziko pozná inovativní test

Přestože je ochranná funkce očkování proti HPV vysoká, není stoprocentní. Proto je důležité naplánovat si na jeden den v roce preventivní prohlídku u gynekologa. Tím spíš, pokud žena očkovaná není. „*Takzvané předrakovinové změny na děložním čípku vyvolané infekcí HPV většinou nemají žádné příznaky. Jde o změny, které může včas rozpoznat jedině gynekolog pomocí speciálních diagnostických metod,*“ vysvětluje prof. MUDr. Jiří Sláma, Ph.D., vedoucí lékař onkologického oddělení Gynekologicko-porodnické kliniky 1. LF UK a VFN Praha.

Celé desítky let se v ČR používá cytologické vyšetření: stěrem z čípku se odebere malé množství buněk, které jsou pak vyhodnocovány pod mikroskopem v laboratoři. Bohužel má tato metoda své limity, které spočívají hlavně v nízké přesnosti, protože u 15 až 40 % vyšetřených žen probíhající přednádorové změny neodhalí. „*Proto vítám, že se Ministerstvo zdravotnictví a odborné lékařské společnosti usnesly na tom, že by mezi vyšetření prováděná při preventivních prohlídkách měla být od příštího roku zahrnutá i testace HPV DNA pro ženy ve věku 35 a 45 let. Jde totiž o metodu, která s vysokou přesností stanoví, zda je v těle ženy přítomná infekce rizikovým typem HPV. Ženy, u nichž tento test infekci odhalí, tak mohou být pečlivě sledovány, a případné změny ošetřeny v samotném zárodku. Naopak u žen, které dle testu infekci netrpí, je méně než 1% riziko, že v následujících 10 letech onemocní rakovinou děložního čípku,*“ vysvětluje profesor Sláma, rovněž odborný garant národní studie LIBUŠE, která již od roku 2017 ověřuje a potvrzuje účinnost HPV DNA testů.

1) www.uzis.cz

/// Konec tiskové zprávy ///

Kontakty pro média:

ADDICTS PUBLIC RELATIONS s.r.o. | www.addicts.cz

Lenka Hájková
communications manager
+420 775 918 019
lenka.hajkova@addicts.cz

Michal Večeřa
communications manager
+420 778 757 006
michal.vecera@addicts.cz

www.nadace-hippokrates.cz

www.pacientska-organizace.cz

